

Granskning av beredskap för skolattentat Södertälje kommun

Building a better
working world

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Inledning.....	4
1.1. Bakgrund	4
1.2. Syfte och revisionsfrågor	4
1.3. Revisionskriterier	4
1.4. Metod	4
1.5. Avgränsningar och ansvarig nämnd.....	4
2. Arbetet med bedömning av risker och sårbarheter.....	5
2.1. Nationell styrning avseende skolsäkerhet har tillkommit under de senaste åren	5
2.2. Riskbedömningar görs på olika nivåer men har ingen tydlig koppling till varandra	5
2.3. Det operativa arbetet bedrivs utifrån krisplaner	6
2.4. Vår bedömning	7
3. Vidtagna åtgärder utifrån identifierade risker.....	8
3.1. Åtgärder vidtas i syfte att förbättra säkerheten på skolenheterna	8
3.2. Vidtagna åtgärder har inte en tydlig koppling till genomförd riskbedömning	9
3.3. Vår bedömning	9
4. Uppföljning av arbetet och genomförda åtgärder	10
4.1. Det sker ingen systematisk uppföljning av vidtagna åtgärder	10
4.2. Nämnden informeras om arbetet.....	10
4.3. Vår bedömning	11
5. Samlad bedömning.....	12
5.1. Bedömning utifrån revisionsfrågorna.....	12
5.2. Slutsatser.....	13
Bilaga 1. Bakgrund	14
Bilaga 2. Revisionskriterier.....	15
Bilaga 3. Källförteckning.....	18

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Södertälje kommun genomfört en granskning av beredskap för skolattentat. Syftet med granskningen har varit att bedöma om utbildningsnämnden säkerställt en ändamålsenlig beredskap för skolattentat.

Mot bakgrund av att kommunen under en längre tid har haft utmaningar kopplat till brottslighet och våld visar granskningen att Södertälje kommun också har drivit ett arbete mot brottslighet och våld samt förebyggande arbete gentemot unga under en längre tid.

Arbetet med riskanalyser är strukturerat på en övergripande nivå. Skolenheterna gör riskbedömningar inom ramen för det kommunövergripande arbetet med risk- och sårbarhetsanalys. Dessa analyser aggregeras sedan upp på kontorsnivå. Andra riskbedömningar görs enhetsspecifikt kopplat till olika specifika händelser eller tillfällen. Det görs dock inga särskilda riskanalyser kopplat till den övergripande säkerheten på skolenheterna. Ansvar för genomförandet av riskanalyser på enhetsnivå ligger på varje enskild rektor. Det är inte tydligt vid vilka specifika tillfällen en riskanalys ska göras. Skolenheternas operativa arbete med säkerhet beskrivs i krisplaner som att de finns framtagna för respektive skolenhet utifrån en gemensam mall. I en av de fyra krisplaner som vi tagit del av inom ramen för granskningen framgår information om vid vilka tillfällen skolenheten ska ta fram en riskanalys.

Granskningen visar också att verksamheten har vidtagit flera olika åtgärder som syftar till att öka säkerheten i skolan, både åtgärder som är kopplade till den fysiska miljön och åtgärder av mer organisatorisk och social karaktär. Det har också genomförts en förstudie avseende hur skolenheters skalskydd kan stärkas för att möta nya krav i skollagen. Det går dock inte att se en tydlig koppling mellan åtgärderna som vidtagits och en dokumenterad risk i en riskanalys. Bristen på koppling mellan risk och åtgärd gör att det inte är tydligt vad genomförda åtgärder förväntas leda till. Bristen på tydlig dokumenterad kedja mellan riskanalys och vidtagen åtgärd bidrar också till utmaningar att följa upp vidtagna åtgärders effekt.

Verksamheten har själva identifierat ett behov av att strukturera och systematisera säkerhetsarbetet vilket vi ser positivt på.

Utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning är vår sammanfattande bedömning att utbildningsnämnden delvis har säkerställt en ändamålsenlig beredskap för skolattentat.

Vi rekommenderar utbildningsnämnden att:

- ▶ Tydliggöra förväntan på skolenheters arbete med riskbedömningar och överväga att uppdraga skolenheterna att genomföra en riskbedömning per skolenhet med fokus på säkerhet.
- ▶ Tillse att skolenheternas krisplaner är samordnade avseende information om vid vilka tillfällen en riskbedömning ska göras.
- ▶ Tillse att vidtagna åtgärder kan kopplas till en specifik risk i syfte att tydliggöra styrkedjan.
- ▶ Tillse att säkerhetsarbetet struktureras och systematiseras i syfte att underlätta uppföljning.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunrevisorerna har bedömt att det är väsentligt att granska utbildningsnämndens beredskap för skolattentat. För en mer detaljerad bakgrund se bilaga 1.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om utbildningsnämnden säkerställt en ändamålsenlig beredskap för skolattentat. I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Har bedömning av risker och sårbarheter skett?
- ▶ Har åtgärder vidtagits utifrån identifierade risker och sårbarheter?
- ▶ Har genomförda åtgärder följts upp?

1.3. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisorernas analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna beskrivs närmare i bilaga 2.

1.4. Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer. Källförteckning framgår av bilaga 3. Samtliga intervjuade har getts tillfälle att sakfelsgranska rapporten.

1.5. Avgränsningar och ansvarig nämnd

Granskningen avser utbildningsnämnden. Vidare avgränsas granskningen till att avse grundskola och gymnasium. Förskolor och fristående grundskolor omfattas inte.

2. Arbetet med bedömning av risker och sårbarheter

2.1. Nationell styrning avseende skolsäkerhet har tillkommit under de senaste åren

Sedan den 1 juli 2025 slår skollagen fast att varje skolenhet ska ha en beredskapsplan för hur personal och elever ska agera vid en allvarlig våldssituation. Skolor ska också arbeta för att förhindra obehöriga från att komma in i skolans lokaler under verksamhetstid. Det framgår att beredskapsarbetet ska vara en del av det ordinarie systematiska kvalitetsarbetet.

Vidare har också Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Polisen och Center mot våldsbejakande extremism under 2023 tagit fram en vägledning avseende våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan. Syftet med vägledningen är att höja medvetenhet och kunskapen om åtgärder före, under och efter en händelse. Det första steget i arbetet är att bedöma vilka risker och sårbarheter som finns.

Dessutom har Sveriges kommuner och regioner (SKR) tillsammans med MSB år 2021 tagit fram en handbok om kommunal krisberedskap för förskola, grundskola och gymnasieskola. I handboken framgår att det bör finnas en krisplan både på förvaltningsnivå samt på förskole- och skolenivå. Handboken specificerar vad en krisplan bör innehålla.

2.2. Riskbedömningar görs på olika nivåer men har ingen tydlig koppling till varandra

De intervjuade uppger att Södertälje är en kommun som under en längre tid har haft utmaningar kopplat till brottslighet och våld. Detta gäller främst organiserad brottslighet. Arbetet mot brottslighet och våld samt förebyggande arbete gentemot unga uppges därför ha pågått i kommunen även innan ändringen i skollagen trädde i kraft och innan MSB och SKR tog fram sina stödande dokument.

Arbetet med analys av risker sker på olika nivåer i kommunen. I intervju beskrivs att processer för att utvärdera risker i vissa fall löper parallellt och i vissa avseende överlappar varandra. Vissa risker kopplade till säkerhet i skolan överlappar till viss del kommunens övergripande arbete med risk- och sårbarhetsanalys inom ramen för krisberedskapsarbetet. Risker avseende hot och våld mot personal i skolan ingår i riskbedömningar som görs inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. De intervjuade menar att det inte finns någon tydlig avgränsning kring vilka risker som ska beröras på vilken nivå, eller någon koppling mellan de olika nivåerna av riskbedömningar.

Vidare framgår att det inte görs några specifika riskbedömningar kopplat till risken för skolattentat.

I nedan avsnitt beskrivs utbildningskontorets arbete med riskbedömningar på olika nivåer.

2.2.1. Riskbedömningar kopplat till det systematiska arbetsmiljöarbetet

Inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet gör de olika organisatoriska nivåerna inom kontoret en riskanalys avseende hot och våld på arbetsplatsen. Där bedöms risken för hot och våld i olika situationer inom verksamheten, men även risken för att okända personer eller anhöriga utövar hot och våld. Analysen berör inte andra faktorer så som utbildningsnivå hos

personal eller lokalers utformning. Analysen lyfts på arbetsplatsträffar och i skolornas krisgrupper. Beroende på vad som framkommit i analysen arbetar skolenheterna vidare med åtgärder.

2.2.2. Risk- och sårbarhetsanalyser på enhetsnivå

Verksamheten arbetar efter ett årshjul avseende risk- och sårbarhetsanalys. Respektive skolenhet tar årligen fram en risk- och sårbarhetsanalys över sin verksamhet som sedan sammanställs och aggregeras upp till kontorsnivå. Skolenheternas risk- och sårbarhetsanalyser ska innehålla en risk för våld i skolan. Vart fjärde år redovisar utbildningskontoret arbetet till kommunstyrelsen som ansvarar för att rapportera kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalys till Länsstyrelsen.

Vid intervju framgår också att riskbedömningar nyligen har gjorts avseende pågående dödligt våld, både i grundskolan och gymnasiet.

2.2.3. Enhetsspecifika riskbedömningar görs också i vissa specifika fall

I intervju med företrädare för grundskola och gymnasium framgår också att specifika riskbedömningar kan göras kopplat till särskilda tillfällen, exempelvis studentfiranden eller hembesök inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret. Riskbedömningarna innehåller då risker kopplade till olika situationer, bedömning av sannolikhet, åtgärd för att hantera risken samt ansvarig medarbetare.

Intervjuade från både gymnasium och grundskola uppger vidare att ansvaret för arbetet med riskbedömningar i specifika fall ligger på varje enskild rektor. Det finns inga styrdokument eller liknande som uttrycker en tydlig förväntan på hur arbetet ska gå till. Vidare har det historiskt inte heller varit tydligt hur arbetet med skolsäkerhet ska bedrivas och risken för skolattentat hanteras. Det är först på senare år som det har kommit nationella riktlinjer på området. Arbetet med dessa frågor bedrivs fortfarande brett och dokumenteras inte lika tydligt som exempelvis arbetsmiljöarbetet.

De intervjuade uppger också att det finns flera parallella spår i det förebyggande arbetet mot våld. Risken för hot och våld mot personal och risken för att ungdomar dras in i organiserad brottslighet är inte samma sak som risk för skolattentat. Verksamheterna behöver enligt de intervjuade bli duktigare på att särskilja riskerna och i förlängningen koppla in rätt åtgärder till rätt risk.

2.3. Det operativa arbetet bedrivs utifrån krisplaner

Varje skolenhet inom gymnasium och grundskola har tagit fram en krisplan. Krisplanerna är framtagna utifrån samma mall men är anpassade efter skolspecifika förutsättningar.¹ Krisplanerna beskriver det operativa arbetet och innehåller, i enlighet med krav i skollagen, bland annat information om hur personal och elever ska agera vid en allvarlig våldssituation så som allvarligt hot och pågående dödligt våld. Vidare finns kontaktuppgifter till medlemmarna

¹ Inom ramen för granskningen har vi mottagit totalt fyra krisplaner. Två från gymnasieskolor och två från grundskolor.

i skolans krisgrupp samt till andra aktörer så som polis, socialjour och Södertälje sjukhus. Inkluderingen av kontaktuppgifter är en av aspekterna som MSB och SKR lyfter i sin handbok om kommunal krisberedskap.

I en av krisplanerna tillhörande en gymnasieskola framgår att en enhetsspecifik riskbedömning ska göras vid exempelvis studiebesök, resor och förändringar i elevunderlag. I övriga krisplaner framgår det ingen information om när eventuella situationsspecifika riskbedömningar ska göras.

Det finns ingen tydlig koppling mellan de olika riskanalyser som beskrivits ovan och krisplanernas innehåll.

2.4. Vår bedömning

I MSB:s, Polisens och Center mot våldsbejakande extremisms vägledning avseende våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan framgår att det första steget i arbetet med att höja medvetenhet och kunskapen om åtgärder före, under och efter en händelse är att bedöma vilka risker och sårbarheter som finns.

I Södertälje kommun görs olika typer av riskbedömningar på olika nivåer. Riskanalyser av hot och våld mot personal görs inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Varje skolenhet tar också fram en riskanalys som aggregeras upp på kontorsnivå inom ramen för arbetet med den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen. Vidare finns exempel på att riskbedömningar gjorts inför en specifik händelse, såsom studentfirande. Skolenheternas operativa arbete beskrivs i skolspecifika krisplaner.

Det är dock inte tydligt hur arbetet med enhetsspecifika riskbedömningar ska bedrivas. Ansvar ligger på respektive rektor. Riskbedömningar har gjorts avseende pågående dödligt våld samt görs i vissa specifika fall. Vi noterar att skolenheterna inte gör några övergripande riskbedömningar av de risker kopplat till säkerhet som föreligger inom den dagliga verksamheten på skolan, exempelvis kopplat till lokalernas utformning, personaltäthet, kompetens hos personalen, kännedom om inrymnings- och utrymningsplaner eller brister i det förebyggande arbetet.

Mot bakgrund av ovan bedömer vi att bedömning av risker och sårbarheter i huvudsak har skett.

3. Vidtagna åtgärder utifrån identifierade risker

3.1. Åtgärder vidtas i syfte att förbättra säkerheten på skolenheterna

I MSB:s, Polisens och Center mot våldsbejakande extremismers vägledning avseende våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan framgår att skolor bör arbeta för att hantera identifierade risker och sårbarheter i verksamheten.

De intervjuade uppger att det förebyggande arbetet är det viktigaste för att motverka all typ av våld i skolan; att elever möter en trygg vuxen de kan känna tillit till. Samverkan sker med socialtjänsten med så kallade skolsociala team som jobbar trygghetsskapande på samtliga skolor. Att elever som har behov av särskilt stöd i undervisningen får det och att elevhälsan fungerar effektivt uppges också vara viktiga förebyggande åtgärder.

Från intervju framkommer vidare en rad insatser som syftar till att hantera riskerna både för hot och våld samt för skolattentat. Dessa exemplifieras nedan.

- ▶ **Förstudie avseende skalskydd** – Utbildningskontoret har initierat en förstudie avseende skalskyddet på kommunens skolor. Detta mot bakgrund av att skollagen sedan den 1 juli 2025 slår fast att skolor ska arbeta för att förhindra obehöriga från att komma in i skolans lokaler. Förstudien syftar till att kartlägga behov och initiera ett enhetligt arbete med skalskydd. Förstudien genomförs i samverkan med det kommunala fastighetsbolaget som äger de lokaler som utbildningsnämnden nyttjar. Skolenheterna är beroende av fastighetsägaren när det kommer till den fysiska säkerheten i skolorna.

Skolenheterna ser olika ut och har i dagsläget olika starkt skalskydd. Vissa gymnasieskolor är exempelvis redan idag låsta och kräver passerkort för inpassering medan andra skolenheter är helt öppna. Det pågår renoveringsarbeten på vissa skolor för att förbättra skalskyddet. Det är främst kopplat till skolor som i dagsläget har många entréer.

- ▶ **Fysiska åtgärder i skolenheter** - Åtgärder vidtas också inuti skolenheterna för att förbättra säkerheten. I de skolenheter där vissa innerväggar är av glas har gardiner satts upp. Besöksbrickor används när externa besökare vistas i skolor. I flera fall uppges också att en bemannad reception har placerats i anslutning till skolans entré.
- ▶ **Skyltning** – Säkerhetsavdelningen har samordnat en enhetlig skyltning på alla skolenheter som tydligt markerar var in- och utgångar finns.
- ▶ **Träning i konflikthantering** – Grundskolan har med hjälp av Medlingscentrum² och utbildningen "Bråka smartare" tränat eleverna i låg- och mellanstadiet i konflikthantering

² Medlingscentrum är ett företag som erbjuder utbildningar som ger lärare och elever de verktyg de behöver för att förebygga och hantera konflikter samt stärka samarbetet i skolan.

- ▶ **Övning av personal och utbildning av elever** – De intervjuade uppger att övningar avseende inrymning har skett på vissa skolenheter. Det är upp till varje rektor att avgöra vad som ska övas. De intervjuade uppger att det kan vara problematiskt att öva med barn och elever då det riskerar att skapa oro och rädsla i elevgrupperna. De intervjuade uppger att det viktigaste är att personalen har kunskap om hur de ska agera i skarpt läge. Personal från kommunens säkerhetsavdelning har tillsammans med rektorerna gått igenom samtliga skolenheter och identifierat fysiska riskfaktorer.

Säkerhetsfrågor diskuteras mellan rektorer i respektive ledningsgrupp för grund- och gymnasieskolan. Elever har också involverats genom samtal och presentationer anpassade efter elevernas ålder och förmågor. Filmmaterial från MSB har visats och diskuterats i flera elevgrupper.

- ▶ **Samverkansgrupper** – På kommunövergripande nivå hålls veckovisa möten mellan representanter från kommunens säkerhetsavdelning, socialtjänst, skolan, kultur- och fritid, fastighetsförvaltare, polisen, räddningstjänst och bussbolag. Kommunens geografiska områden går igenom och gemensamma insatser riktas. På enhetsnivå samverkar skolan med socialtjänsten i det förebyggande och främjande arbetet. Elever i årskurs 7 träffar också blåljuspersonal i syfte att skapa positiva relationer.

3.2. Vidtagna åtgärder har inte en tydlig koppling till genomförd riskbedömning

Som beskrivet i kapitlet ovan görs olika typer av riskbedömningar i verksamheten. De intervjuade uppger att riskbedömningarna inte har en tydlig koppling till varandra. Det görs heller inga riskbedömningar per skolenhet som rör risker kopplade till säkerhet inom den dagliga verksamheten på skolan. Det är därför inte möjligt att koppla skolenheternas vidtagna åtgärder till en specifik dokumenterad risk. De intervjuade bekräftar bilden av att vidtagna åtgärder inte alltid har sin grund i en specifik identifierad risk från någon av riskanalyserna utan kan härröra ur en mer samlad bild eller andra identifierade behov.

3.3. Vår bedömning

I MSB:s, Polisens och Center mot våldsbejakande extremismers vägledning för våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan framgår att skolor ska arbeta för att hantera identifierade risker och sårbarheter i verksamheten. Vidare slår skollagen fast att skolor ska arbeta för att förhindra obehöriga från att komma in i skolans lokaler under verksamhetstid.

Verksamheten har vidtagit flera åtgärder som syftar till att öka säkerheten i skolan, både åtgärder kopplade till den fysiska miljön och åtgärder av mer organisatorisk karaktär. Vidare pågår en förstudie avseende skalskydd för att möta skollagens nya krav om att förhindra obehöriga från att komma in i skolans lokaler. Åtgärderna som vidtas är dock inte tydligt kopplade till en dokumenterad risk i en riskbedömning. Bristen på koppling mellan risk och åtgärd gör att det inte är tydligt vad genomförda åtgärder förväntas leda till.

Mot bakgrund av ovan bedömer vi att åtgärder har vidtagits. Det är dock inte tydligt om åtgärderna har vidtagits utifrån identifierade risker och sårbarheter.

4. Uppföljning av arbetet och genomförda åtgärder

4.1. Det sker ingen systematisk uppföljning av vidtagna åtgärder

I MSB:s, Polisens och Center mot våldsbejakande extremismers vägledning för våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan framgår att genomförda åtgärder bör följas upp och utvärderas.

Kedjan mellan riskbedömning, vidtagen åtgärd och uppföljning av åtgärdens effekt är inte tydlig. Som beskrivet i ovan kapitel genomförs ingen systematisk riskbedömning i skolenheterna som går att koppla vidtagna åtgärder till. Det sker heller ingen strukturerad uppföljning av vidtagna åtgärder. De intervjuade uppger att utvärdering av genomförda åtgärder sker muntligt i olika forum såsom rektorernas ledningsgrupper och skolenheternas krisgrupper. Undantaget är arbetet med att förebygga hot och våld mot personal som ingår i det systematiska arbetsmiljöarbetet vilket följs upp systematiskt årligen.

Mot bakgrund av att skolors ansvar för säkerhetsarbete har förtydligats i skollagen lyfts i intervju ett behov av att strukturera och systematisera säkerhetsarbetet. De intervjuade uppger att ambitionen är att driva säkerhetsarbetet enligt ett årshjul likt det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det kan exempelvis innebära att arbetet med riskbedömningar struktureras på ett sätt som gör att en åtgärdsplan kan kopplas till respektive risk. Det skulle även möjliggöra för en tydligare uppföljning av arbetet. De intervjuade menar att en systematiserad uppföljning även skulle kunna bidra till att identifiera gemensamma behov av exempelvis utbildning eller fysiska åtgärder.

Vidare ser säkerhetsavdelningen utvecklingspotential i sitt arbetet med att stötta utbildningsförvaltningen i säkerhetsarbetet från centralt håll, exempelvis med uppföljning av vidtagna åtgärder.

4.2. Nämnden informeras om arbetet

Det finns inga specifika mål eller aktiviteter kopplade till arbetet med säkerhet i skolan. Nämnden informeras dock om verksamhetens arbete löpande. I intervju och protokoll framgår att utbildningsdirektören regelbundet informerar nämnden om aktuella frågor. I mars 2025 informerades nämnden om åtgärder som vidtagits för att öka trygghet och studiero. I intervju framgår också att representanter från utbildningskontoret håller en årlig presentation om säkerhetsläget på kommunens förskolor och skolor. Under 2025 innehöll presentationen information om det nya kapitlet i skollagen samt om förstudien avseende utökat skalskydd.

Nämnden tar också del av årlig uppföljning av hot och våld mot personal inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

4.3. Vår bedömning

I MSB:s, Polisens och Center mot våldsbejakande extremismers vägledning för våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan framgår att genomförda åtgärder bör följas upp och utvärderas.

Granskningen visar att det inte finns någon tydlig dokumenterad kedja mellan riskbedömning, vidtagen åtgärd och uppföljning av en åtgärds effekt. Arbetet med säkerhet bedrivs i dagsläget inte systematiserat vilket gör att det inte heller sker en systematiserad dokumenterad uppföljning av arbetet och vidtagna åtgärder. Den uppföljning som görs sker muntligt i rektorernas ledningsgrupper och skolenheternas krisgrupper.

Nämnden tar del av information om arbetet löpande genom både årligen återkommande dragningar och vid andra specifika tillfällen. Nämnden har informerats om pågående utvecklingsarbete kopplat till förändringar i skollagen.

Vi ser positivt på att verksamheten identifierat behovet av att strukturera och systematisera säkerhetsarbetet. En tydlig kedja mellan risk, åtgärd och uppföljning av åtgärdens effekt skulle enligt vår mening stärka styrningen av arbetet och bidra till att energi och resurser satsas på rätt saker. Utan systematisk uppföljning av åtgärder är det inte möjligt att veta om genomförda åtgärder har gett önskad effekt.

Mot bakgrund av ovan bedömer vi att genomförda åtgärder inte har följts upp i tillräckligt stor utsträckning.

5. Samlad bedömning

5.1. Bedömning utifrån revisionsfrågorna

Revisionsfrågor	Bedömning
Har bedömning av risker och sårbarheter skett?	Ja, i huvudsak. Riskbedömningar görs på olika nivåer inom nämndens verksamheter. Inom ramen för arbetet med den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen tar varje skolenhet fram en riskanalys som sedan aggregeras upp till kontorsnivå. Riskanalyser av hot och våld mot personal görs inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Riskanalyser har också genomförts avseende pågående dödligt våld. Vidare finns exempel på att riskbedömningar gjorts i verksamheten inför en specifik händelse. Det är dock inte tydligt hur arbetet med riskbedömning ska bedrivas på enhetsnivå. Ansvaret ligger på respektive rektor. Riskbedömningar görs i specifika fall, men skolenheterna gör inga övergripande riskbedömningar av de risker kopplat till säkerhet som föreligger inom den dagliga verksamheten på skolan.
Har åtgärder vidtagits utifrån identifierade risker och sårbarheter?	Nej, åtgärder har vidtagits men utan tydlig koppling till identifierade risker och sårbarheter. Verksamheten har vidtagit flera åtgärder som syftar till att öka säkerheten i skolan. Vidare genomförs en förstudie avseende skalskydd för att möta skollagens nya krav om att förhindra obehöriga från att komma in i skolans lokaler. Det finns dock ingen tydlig koppling mellan vidtagna åtgärder och en dokumenterad risk i en riskbedömning. Bristen på koppling mellan risk och åtgärd gör att det inte är tydligt vad genomförda åtgärder förväntas leda till.
Har genomförda åtgärder följts upp?	Nej. Det finns ingen tydlig dokumenterad kedja mellan riskbedömning, vidtagen åtgärd och uppföljning av en åtgärds effekt. Arbetet med säkerhet bedrivs i dagsläget inte systematiskt vilket gör att det inte heller sker en systematiserad dokumenterad uppföljning av arbetet och vidtagna åtgärder. Den uppföljning som görs sker muntligt i olika samverkansgrupper. En tydlig kedja mellan risk, åtgärd och uppföljning av åtgärdens effekt skulle enligt vår mening stärka styrningen av arbetet och bidra till att energi och resurser satsas på rätt saker. Vi noterar att nämnden löpande informeras om frågor rörande säkerhet. De tar del av information om pågående arbete samt om arbetet med att förebygga hot och våld mot personal inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

5.2. Slutsatser

Granskningens syfte har varit att bedöma om utbildningsnämnden säkerställt en ändamålsenlig beredskap för skolattentat. Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning är att utbildningsnämnden delvis säkerställt en ändamålsenlig beredskap för skolattentat.

Granskningen visar att arbetet med säkerhet är etablerat i både kommunen i stort och inom utbildningsnämndens verksamhet. Risk för våld i skolan ingår i skolenheternas övergripande risk- och sårbarhetsanalyser som aggregeras upp på kontorsnivå. Skolenheter bedriver sitt operativa arbete utifrån krisplaner. Samtliga intervjuade redogör för olika typer av förebyggande insatser och arbetssätt som syftar till att bemöta riskerna kopplade till säkerhet i skolan.

Granskningen visar dock att arbetet med säkerhet inte bedrivs systematiserat och dokumenterat. Olika typer av riskbedömningar görs men det är inte alltid tydligt hur och när riskbedömningar ska genomföras på enhetsnivå. Specifika riskbedömningar avseende säkerhet görs inte systematiskt på enhetsnivå vilket gör styrkedjan mellan risk, vidtagna åtgärder och uppföljning otydlig. Åtgärder för att minska riskerna kopplade till säkerhet vidtas men då det saknas en systematisk uppföljning av vidtagna åtgärder är det oklart huruvida dessa är tillräckliga för att möta riskerna kopplade till säkerhet i skolan.

Utifrån granskningen lämnar vi nedanstående rekommendationer.

Vi rekommenderar utbildningsnämnden att:

- ▶ Tydliggöra förväntan på skolenheters arbete med riskbedömningar och överväga att uppdra åt skolenheterna att genomföra en riskbedömning per skolenhet med fokus på säkerhet.
- ▶ Tillse att skolenheternas krisplaner är samordnade avseende information om vid vilka tillfällen en riskbedömning ska göras.
- ▶ Tillse att vidtagna åtgärder kan kopplas till en specifik risk i syfte att tydliggöra styrkedjan.
- ▶ Tillse att säkerhetsarbetet struktureras och systematiseras i syfte att underlätta uppföljning.

Stockholm och Göteborg 27 oktober 2025

Fanny Nilsson
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Aron Larsson
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Anders More
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kvalitetssäkrare
Ernst & Young AB

Bilaga 1. Bakgrund

Under de senaste åren har flera skolattacker inträffat i Sverige. I februari 2025 skedde den hittills värsta skolattacken, i Örebro, där totalt 11 personer miste livet. Ett annat exempel är en 16-årig pojke som i november 2023 dömdes till förberedelse för mord efter att ha planerat en skolattack mot en högstadieskola i Ale kommun. Enligt polisen är medvetenhet och kunskap hos både personal och elever viktig för att öka säkerheten inom skolan. Det är också viktigt att skolpersonal är förberedda och kan agera vid väpnat våld i skolan.

Den 1 juli 2025 trädde ändringar i skollagen i kraft i syfte att stärka säkerheten i skolor. Lagändringen innebär bland annat att alla förskolor och skolor nu ska ha en beredskapsplan och ett löpande beredskapsarbete för att hantera allvariga våldssituationer och hot om sådana. Sedan tidigare säger också skollagen att huvudmannen ska säkerställa att det bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. Därutöver har Polismyndigheten tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Center för våldsbejakande extremism tagit fram en vägledning med stöd till skolpersonal, skollledning och säkerhetsansvariga kring hur skolan ska agera vid våldshandlingar.

Bilaga 2. Revisionskriterier

Kommunallag 6 kap om nämnders ansvar.

Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

Skollagen 5 kap. Trygghet och studiero

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Skollagen 6 kap. Säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte

Huvudmannen ska se till att det på varje förskole- och skolenhet finns en beredskapsplan som anger de åtgärder som ska vidtas vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation, samt att det bedrivs ett löpande arbete för att säkerställa en beredskap att hantera allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer.

Huvudmannen ska se till att det på varje förskole- och skolenhet vidtas åtgärder för att obehöriga personer inte ska ges tillträde till enheten under tid när verksamheten pågår.

Rektorn får besluta om undersökning av väskor och andra föremål som elever har med sig till skolan eller till en skolaktivitet utanför skolenheten om det är befogat för att begränsa risken för brott, ordningsstörningar eller kränkningar eller för att upprätthålla säkerheten. En sådan undersökning får endast utföras om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Väldshandlingar med stora konsekvenser i skolan. En vägledning för skolledning, skolpersonal och säkerhetsansvariga

Vägledningen är framtagen av MSB, Polisen och Center mot våldsbejakande extremism. Vägledningen vänder sig till skolledning, skolpersonal och säkerhetsansvariga och syftet är att höja medvetenhet och kunskap om åtgärder före, under och efter en händelse. I vägledningen ges råd om hur skolor kan arbeta för att öka elevers och anställdas säkerhet.

Säkerhetsarbete bör vara en del av skolans ordinarie verksamhet och följas upp likt andra verksamheter, som en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Att arbeta med säkerhet kan vara utmanande, men i grund och botten handlar det om att:

- bedöma vilka risker och sårbarheter som finns
- hantera de identifierade riskerna och sårbarheterna
- följa upp och utvärdera de genomförda åtgärderna

Alla skolor bör ha en plan som beskriver hur skolan ska förbereda sig för, agera vid och återhämta sig från exempelvis ett attentat. Varje enskild skola bör utforma sin plan utifrån sina specifika förutsättningar och de risker som kan identifieras.

Ofta ligger det praktiska arbetsmiljöansvaret hos skolledningen, men det är viktigt att all personal på skolan är delaktig i det systematiska kvalitets- och säkerhetsarbetet vad gäller att arbeta förebyggande och bygga tillitsfulla relationer, delta i kartläggning, rapportera risker, ge förslag på åtgärder och lämna synpunkter när olika åtgärder utvärderas.

För att kunna arbeta effektivt med skolans säkerhet behövs en gemensam bild av vilka risker och sårbarheter den specifika skolan har. Ett viktigt steg mot ett sådant underlag är att genomföra en riskbedömning där man identifierar och analyserar dels vilka oönskade händelser som skulle kunna inträffa på skolan, dels hur dessa riskerar skada människor eller verksamheten. Risken för avsiktliga händelser bör behandlas i en separat riskanalys.

Den enskilt viktigaste skydds- och säkerhetsåtgärden är att höja medvetenheten hos skolpersonal och elever. Framför allt handlar det om att höja förmågan och kunskapen om att kunna agera på ett riktigt sätt vid ett pågående attentat samt att ha kunskapen om hur man räddar liv. Det är viktigt att all personal som med viss regelbundenhet arbetar eller vistas i skolans lokaler inkluderas i skolans förberedelser och utbildningar. Även externa leverantörer, till exempel kökspersonal, lokalvårdare eller annan personal, bör alltså inkluderas.

Handbok i kommunal krisberedskap för förskola, grundskola och gymnasieskola

Handboken är framtagen av SKR och MSB och innehåller information om kommuners ansvar för krisberedskap inom förskola, grundskola och gymnasieskola.

I handboken framgår att det bör finnas en krisplan på förvaltningsnivå samt på förskole- och skolnivå. På förvaltningsnivå ansvarar förvaltningschefen för planen och det kan vara en fördel om den liknar kommunens centrala plan för hantering av extraordinära händelser. På förskole- och skolnivå ansvarar rektorn för planen. Det bör finnas rutiner för när och hur uppdateringar görs men även för hur den görs känd hos personalen.

I en förskolas eller skolas krisplan bör det finnas:

- kontaktuppgifter till krisgruppens olika medlemmar
- kontaktuppgifter till andra interna/externa aktörer som till exempel polis, räddningstjänst, fastighetsförvaltare, larmbolag, socialtjänst samt stödfunktioner och jourer inom kommunen
- information om vem som kallar in krisgruppen
- information om vilket ansvar och mandat olika roller har
- information om vem som för anteckningar
- information om vem som fortsätter ansvara för den ordinarie verksamheten
- information om vem som ska vara talesperson
- information om vilka som kontaktar vårdnadshavare
- planering för återgång till normal verksamhet.

Det är viktigt att skolan kartlägger de risker som finns i verksamheten. Det finns både generella och lokala risker. En risk- och sårbarhetsanalys är ett verktyg för att kartlägga risker.

För att personalen ska ha förutsättningar att agera rätt i olika situationer behövs utbildning. Personalen bör också utbildas inom fler områden som kan leda till att motverka händelser eller lindra konsekvensen av dem. En risk- och sårbarhetsanalys kan och bör utgöra underlag för att identifiera vilka förmågor som behöver utbildas/övas.

Bilaga 3. Källförteckning

Dokument

- ▶ Krisplan Foucaultgymnasiet 2024-2025
- ▶ Krisplan Morabergs studiecentrum 2024-2025
- ▶ Krisplan Oxbacksenheten 2024-2025
- ▶ Krisplan Ronnaskolan 2024-2025
- ▶ Utdrag ur Stratsys - Systematiskt arbetsmiljöarbete, Hot och våld
- ▶ Uppföljning i Stratsys - Systematiskt arbetsmiljöarbete
- ▶ Riskbedömning studentfirande 2024
- ▶ RSA Årshjul
- ▶ Presentation Säkerhetsläget i förskolor och skolor
- ▶ Presentation – Krismedvetenhet samt Säkerhet och krishantering
- ▶ Förstudie om utökad skolsäkerhet
- ▶ Våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan. En vägledning för skolläda, skolpersonal och säkerhetsansvariga
- ▶ Handbok i kommunal krisberedskap för förskola, grundskola och gymnasieskola
- ▶ Ärende till lokalförsörjningsforum - förstudie av skolsäkerhet
- ▶ Protokoll utbildningsnämnden 2025-03-06

Intervjuer

- ▶ Brottsförebyggande analytiker – Avdelningen för Trygghet och säkerhet, 2025-08-27
- ▶ Rektorer från två grundskolor, 2025-08-27
- ▶ Rektorer från två gymnasieskolor, 2025-08-28
- ▶ Verksamhetschef grundskola, 2025-08-27
- ▶ Verksamhetschef gymnasium, 2025-08-28
- ▶ Uppföljningssamtal med brottsförebyggande analytiker, utbildningsdirektör, verksamhetschefer, 2025-10-17